

Tool 1

BASISVAARDIGHEDEN SAMEN DRAGEN

Vanaf schooljaar 2025/2026 wordt er gewerkt aan de basisvaardigheden vanuit toegekende subsidie. Om dit te verantwoorden moet worden gemeten hoe het nu is gesteld met de basisvaardigheden, welke kerndoelen al worden gehaald, en waar nog ruimte is voor verbetering.

Vanuit het onderzoek dat Social Envoy heeft gedaan naar basisvaardigheden en motivatie bij de leerlingen van Portus Juliana, gaven verschillende docenten aan het gevoel te hebben dat Taal nu vooral in handen van de sectie Nederlands is, en Rekenen van de sectie Wiskunde. Tijdens de burgerschapslessen worden de kerndoelen voor burgerschap behaald, de digitale vaardigheden worden nu aangeleerd tijdens de mentorlessen in de vorm van het programma DIGIT. Het doel is om ook deze kerndoelen te integreren in het volledige onderwijsprogramma.

Dit sluit enerzijds aan bij de subsidieaanvraag die als voorwaarde heeft dat de kerndoelen door de school heen ondersteund worden, anderzijds bij de wens van docenten om samen de verantwoordelijkheid voor deze kerndoelen eerlijk te (ver)delen.

Met dit hulpmiddel werken docenten samen op een thema, zijn ze creatief in het aanbieden van de lesstof en kunnen ze de ruimte nemen om te experimenteren. Dit moet opleveren dat de leerlingen pro-actiever worden, snappen waar de stof over gaat en zelf meer regie kunnen nemen, waardoor zij veerkrachtiger worden.

Opgesteld samen met Jeffrey van der Laan, coördinator basisvaardigheden Portus Juliana

VOORBEREIDING

1. Kerndoel kaarten

In deze tool vind je een set kerndoelkaarten. Hierop staat op de voorkant de kerndoelzin, en op de achterkant 'Hierbij valt te denken aan...'. Deze kaarten zijn gemaakt op basis van de kerndoelenboekjes voor de mavo en havo.

2. Selecteer kerndoelen Burgerschap en Digitale Geletterdheid

De coördinator basisvaardigheden bekijkt de kerndoelen op de kaarten of vanuit de kerndoelenboekjes voor Burgerschap en Digitale Geletterdheid en maakt een selectie: Welke kerndoelen kunnen in 'alle' lessen behandeld worden? De kerndoelen die volledig in het mentoruur behandeld worden worden eruit gehaald.

3. Selecteer kerndoelen Nederlands en Wiskunde

De coördinator basisvaardigheden sluit aan bij het sectieoverleg van de secties Nederlands en Wiskunde met de kerndoelkaarten om te zien welke kerndoelen zij in hun lesprogramma opnemen, en bij welke kerndoelen zij graag ondersteuning krijgen van hun collega's.

De kerndoelen die volledig binnen deze secties behandeld worden blijven aan een ringetje bij de sectie. De rest van de kaarten gaan mee naar Fase 2.

TEAMVERGADERING: KERNDOELEN KIEZEN

Je hebt nodig:

- Kerndoelkaarten (drukwerk)

ongeveer 1 set per 10 docenten

- Een lange rol papier en dikke stift

- 1,5 tot 2 uur de tijd

1. Kaarten op tafel

In de teamvergadering worden lange tafels neergezet met daarop alle resterende kerndoelkaarten die na fase 1 over zijn.

2. Plenaire opening

De coördinator basisvaardigheden opent de meeting, legt uit hoe ze deze bijeenkomst te werk gaan, en wat het belang is van het gezamenlijk delen van de verantwoordelijkheid van de basisvaardigheden.

3. Pak wat je aanspreekt

De docenten gaan langs de tafels om de kerndoelen te kiezen die zij in hun lessen zouden willen behalen en houden deze bij zich. Docenten kunnen kerndoelen kiezen omdat ze deze al behandelen in hun les of omdat ze er meer aandacht aan willen besteden.

4. Overleg de kerndoelen per sectie

De docenten gaan aan tafel per sectie. Er zijn ook docenten die in meerdere secties zitten, dus maak vooraf een goede verdeling. Per persoon vertel je welke kaarten je hebt gekozen en waarom (of misschien al hoe) je deze wilt toepassen in jullie vak.

5. Selecteer kerndoelen

Iedere sectie kiest 3-5 kerndoelen om mee verder te werken. De kerndoelen die niet worden gekozen worden teruggesteeld op tafel.

6. Overzicht kerndoelen creëren

Op de lange tafel waar eerst alle kaarten op lagen ligt nu een lang vel met daarop op de x-as alle secties opgeschreven, met daaronder ruimte voor 5 kaarten per sectie. Iedere sectie legt hun gekozen kerndoelkaarten onder hun kopje. Het resultaat is een overzicht voor de coördinator basisvaardigheden: deze kan nu zien welke kerndoelen breed behandeld worden en welke ondervertegenwoordigd zijn. Dat zijn kansen voor een vakoverstijgend project.

Eerste ervaringen...

Door aan te sluiten bij de sectieoverleggen van Nederlands en Wiskunde kwam Jeffrey van der Laan erachter hoe belangrijk het is de hele sectie te spreken voor basisvaardigheden. Juist door in hun vergadering te zijn, en open vragen te stellen over de aanpak versterk je basisvaardigheden vanuit de dagelijkse praktijk. Een voorbeeld is dat de hele wiskunde sectie niet dezelfde taal/uitleg gebruikt, iets waar zij zich nu bewust van zijn en een lijn in gaan trekken.

SECTIEOVERLEG MET MATRIX

Je hebt nodig:

- Werkblad Matrix (printen A3)

1 of 2 per sectie

- 1 tot 2 uur de tijd

1. Invullen matrix

Na dit teamoverleg vinden alle sectieoverleggen plaats. In dit sectieoverleg wordt het werkblad Matrix kerndoelen erbij gepakt (printen op A3). Op de verticale as staan drie lege vakken waarin de gekozen kerndoelen worden opgeschreven. Als een sectie 5 kerndoelen heeft gekozen pakken zij 2 werkbladen. Op de horizontale as staan de 3 manieren om de kerndoel vorm te geven in de les. Deze onderwerpen kwamen naar voren uit gesprekken en creatieve sessies met leerlingen op Portus Juliana en vergroten de motivatie.

2. Overleg per kerndoel

Per gekozen kerndoel gaat de sectie in overleg over hoe ze dit in hun vak willen verwerken per leerjaar.

Hierbij moeten zij denken aan:

- De werkvorm:

Wat is een bestaande actieve werkvorm die je kan inzetten, waarbij doen, samenwerken en autonomie centraal staan?

Kan je de werkvorm koppelen aan de context? Denk aan de omgeving van de leerling of andere vakken.

Kan je nieuwe rollen introduceren in de werkvorm zoals een timekeeper, mentor, coach, scheidsrechter of onderzoeker.

- Welke thema's/lessen worden aan het kerndoel gekoppeld?
- Wanneer wordt het kerndoel wordt behandeld? Is het iets dat in 1 kwartaal terugkomt, of gedurende het hele jaar?
- Hoe integreer je het in het bestaande lesprogramma? Bijvoorbeeld door uren te combineren, werkvormen onderling te delen etc.
- Hoe kun je dit evalueren?
- Kan je de werkvormen per kerndoel combineren?

Hoe ziet de werkvorm eruit als je de manier van samenwerken koppelt aan nieuwe rollen?

Of praktisch werken verbindt de wijk Charlois?

TEAMVERGADERING MET TEACH MEET

Je hebt nodig:

- Pitches
- Lunch of borrel

1. Pitch jullie plan

In de volgende teamvergadering of organisatie dag presenteren verschillende secties in een korte pitch van 5 minuten hun plan aan elkaar. Dit kan door in 4 groepen van 5 secties uiteen te gaan. Zo ziet niet iedereen alles, maar wordt wel iedere sectie door 4 anderen geïnspireerd.

Door kort en bondig te pitchen, inspireren de secties elkaar en worden werkvormen onderling gedeeld. Dit nodigt uit om bij elkaar te gaan kijken voor inspiratie of advies in de toekomst.

2. Borrel

Afsluitend is er een lunch of borrel, waar mensen verder kunnen praten over hun ideeën.

Teach Meets

Teach meets is een concept dat al eerder op Portus scholen werd ingezet en effectief blijkt. Docenten vinden het leuk om kort van elkaar te horen waar ze mee bezig zijn en geven aan er inspiratie uit te halen.

Deze tools zijn ontwikkeld en ontworpen door Social Envoy, gebaseerd op het participatief onderzoek dat zij op Portus Juliana hebben verricht in 2024.

Het delen van de kennis uit dit rapport wordt gewaardeerd, mits er duidelijk wordt verwezen naar de onderzoekers, Portus Juliana en de Portus Scholengroep. Losse onderdelen van dit onderzoek mogen echter niet uit verband en zonder context worden overgenomen of gedeeld.

Ook mogen (onderdelen van) de tools en het onderzoeksrapport niet worden verkocht.

Creative Commons licence: CC BY-NC-ND 4.0.